

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU 2018. AASTA ARUANNE

EESSÕNA

Alates 2010. aasta 1. juunist Eesti Hoiuraamatukogu osakonnana tegutseva Eesti Pimedate Raamatukogu ülesandeks on valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid, puuteraamatuid ning kirjeldustõlkega filme nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega lugejatele.

Eesti Pimedate Raamatukogu valmistab ja levitab teavikuid vastavalt autoriõiguse seadusele (§ 19 lõige 6) autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta ainult puuetega inimestele ning raamatukogul ei tohi olla ärilisi eesmärke.

28. novembril 2018. aastal jõustus autoriõiguse seaduse redaktsioon, mis määratleb varasemast täpsemalt sihtrühma, kellel on õigus teoste vabaks kasutamiseks teaduslikel, hariduslikel, informatsioonilistel ja õigusemõistmise eesmärkidel. Seadusele vastavalt on soodustatud isikud pimedad, vaegnägijad, taju- või lugemispuudega ja füüsilise puudega inimesed, kelle puue ei võimalda raamatut hoida või käsitseda või silmi lugemiseks vajalikul määral fookustada või liigutada. Seaduse eesmärgiks on suurendada teoste kättesaadavust, sealhulgas helikandjal, sellises vormis, mis on kasutatav soodustatud isikute jaoks. Seadusega tagatakse, et ligipääsetavas vormis koopiaid, mis on valmistatud ühes Euroopa Liidu liikmesriigis, on võimalik levitada ja kasutada kogu Euroopa Liidus.

Raamatukogul oli 2018. aasta lõpul 855 lugejat (Eestis, Kanadas, Suurbritannias, Lätis, Saksamaal, Soomes, Rootsis, Hispaanias, USA-s). Lugejate arv kasvas aasta jooksul 11 inimese võrra.

2018. aastal laenutati teavikuid vahetult raamatukogust ja posti teel. Postikulud tasus raamatukogu.

Laenutuses oli 2018. aasta lõpul 4982 nimetust heliraamatuid, 914 nimetust punktkirjas raamatuid, 104 puuteraamatut, 117 e-raamatut ja 49 filmi.

Laenutusi raamatukogus kohapeal ja posti teel oli 15843. Külastusi raamatukogus ja Tondi laenutuspunktis oli kokku 136.

Järjest enam kasutatakse Veebiraamatukogu, mille kaudu saavad raamatukogu lugejad heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju ning elektroonilisi teavikuid alla laadida või voogedastusena kasutada. Veebiraamatukogu kasutajate arv oli 406 ja teavikuid oli Veebiraamatukogus 4338.

2018. aastal valmistati Eesti Pimedate Raamatukogus 132 nimetust eesti- ja 20 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 60 eestikeelset heliraamatut.

Detsembris osteti uus CD-de paljudusrobot ja uut tehnikat stuudiosse.

Punktkirjas trükiseid anti välja 19 nimetust. Neid trükiti nii lastele kui täiskasvanutele. Punktkirjas materjale valmistati ka tellimustööna teistele asutustele.

Raamatukogu oma toodangule lisaks täienes kogu tänu annetustele ja ostudele. Meile annetati 122 nimetust erinevat laadi teavikuid. Aasta jooksul osteti 1 kirjeldustõlkega film.

Toimus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega. Neile saadeti 29 heliraamatu nimetust, neist 6 eestikeelset ja 23 venekeelset ning vastu saadi 22 venekeelset heliraamatu nimetust ja 1 soomekeelne heliraamatu nimetus.

Eesti Pimedate Raamatukogu töötajad osalesid aruandeaastal erialastel koolitustel ning tutvustasid raamatukogu mitmesugustel üritustel, meedias ning raamatukogus kohapeal.

Oktoobris täitus pool sajandit nägemispuudega inimestele mõeldud heliraamatute valmistamise algusest Eestis. Juubelit tähistati 1. oktoobril Eesti Pimedate Raamatukogus. Eesti Pimedate Liit tunnustas tänukirjadega pikaajalisi sisselugejaid ning Eesti Pimedate Raamatukogu.

17. oktoobril võõrustasime Leedu Pimedate Raamatukogu töötajaid. Toimus koostööseminar, mille käigus jagasime infot oma raamatukogu kohta ja saime teavet Leedu Pimedate Raamatukogu tegevuse kohta.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1. STRUKTUUR

1994. aastal loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. aasta määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Pimedate Raamatukogu alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina. Vastavalt kultuuriministri 1. juuni 2010. aasta

määrusele nr. 3 muutus Eesti Pimedate Raamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu filiaalset osakonnaks. Alates 1. juunist 2010 teenindab varem Tallinnas Tondi 8a tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu lugejaid Eesti Hoiuraamatukogu hoones aadressil Suur-Sõjamäe 44a.

2018. aastal jäi Eesti Pimedate Raamatukogu personali koosseis samaks. Osakonnas töötas 9 inimest, neist 7 täistööajaga, 1 töötaja 0,75 kohaga ja 1 töötaja 0,5 kohaga:

Osakonnajuhataja 1
Teabejuht 0,75
Infotöötaja 3
Helindaja 1
Paljundusoperaator 1
Punktkirjatoimetaja 0,5
Tekstitöötaja 1
Kokku 8,25

Töövõtulepingute alusel töötasid heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade tekstide esitajad (peamiselt näitlejad ja diktorid).

1.2. OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST JA TÖÖALANE KOOLITUS

Osakonnajuhataja Marja Kivihall on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige ja Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -asutuste Liidu trükitud teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsiooni (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) Eesti Pimedate Raamatukogu poolne kontaktisik.

Infotöötaja Margit Orusaar on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni liige.

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialasel koolitusel, täiendõppe jt üritustel

Paljundusoperaator Valentina Borissenko

- 17. oktoobril Tallinnas Eesti Pimedate Raamatukogus koostööseminaril Leedu Pimedate Raamatukoguga.

Punktkirjatoimetaja Avo Falkenberg

- 17. oktoobril Tallinnas Eesti Pimedate Raamatukogus koostööseminaril Leedu Pimedate Raamatukoguga.

Teabejuht Priit Kasepalu

- 1.-2. veebruaril Jüri Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 6. veebruaril Saku Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 2. märtsil Swissotel Tallinnas Eesti Puuetega Inimeste Koja 25. aastapäeva minikonverentsil.
- 7. aprillil Haapsalu Sotsiaalajas heliraamatute vabatahtlike esitajate kokkusaamisel.
- 11. aprillil Peetri Põhikoolis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.

- 19.-20. aprillil Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses messil „Invamess 2018“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 17. mail Jüri Raamatukogus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu lasteteeninduse toimkonna kogemustetuuril. Eesti Pimedate Raamatukogu ja nägemispuudega inimeste elu tutvustava näidistunni läbiviimine.
- 20. juunil Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti poolt linnaosavalitsuste sotsiaaltöötajatele korraldatud koolituspäeval „Nägemispuudega inimeste abivajaduste tundmine ja hindamine ning informatsiooni saamise võimalused“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 17. oktoobril Tallinnas Eesti Pimedate Raamatukogus koostööseminaril Leedu Pimedate Raamatukoguga.
- 14. novembril Tallinnas Oru hotellis Eesti Pimedate Liidu andmekaitsekoolitusel.
- 23. novembril Tartu Emajõe Kooli 135. aastapäeva juubelikonverentsil „Nägemispuudega noorte võimalused ning valikud“.
- 28. novembril Pärnus Strand SPA ja konverentsihotellis Eesti Puuetega Inimeste Koja aastakonverentsil “Täiskäik edasi – puuetega inimeste õigused paberilt pärisellu!”.

Osakonnajuhataja Marja Kivihall

- 25. jaanuaril Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmäärust tutvustaval koolitusel.
- 2. märtsil Swisshotel Tallinnas Eesti Puuetega Inimeste Koja 25. aastapäeva minikonverentsil.
- 7. aprillil Haapsalu Sotsiaalmajas heliraamatute vabatahtlike esitajate kokkusaamisel.
- 20. aprillil Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses messil „Invamess 2018“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 9. mail Tallinnas Eesti Lastekirjanduse Keskuses lasteraamatukoguhoidjate õpipäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine, esinemine ettekandega „Eesti Pimedate Raamatukogu teenused lastele ja noortele“.
- 17. oktoobril Tallinnas Eesti Pimedate Raamatukogus koostööseminaril Leedu Pimedate Raamatukoguga. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine, esinemine ettekandega „Estonian Library for the Blind: customers, collection, services“.
- 23. oktoobril Tallinnas Õpetajate Majas Eesti Pimedate Liidu tänu seminaril.

Infotöötaja Ülle Olt

- 17. oktoobril Tallinnas Eesti Pimedate Raamatukogus koostööseminaril Leedu Pimedate Raamatukoguga.

Infotöötaja Margit Orusaar

- 17. oktoobril Tallinnas Eesti Pimedate Raamatukogus koostööseminaril Leedu Pimedate Raamatukoguga.

Infotöötaja Silva Paluvits

- 19.-20. aprillil Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses messil „Invamess 2018“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 7.-9. augustil Saaremaal rahvaraamatukogude 38. suveseminaril „Ürituse kavandamine, arendamine ja turundamine rahvaraamatukogus“ .

- 25. septembril Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus koolituspäeval „Isikuandmed raamatukogus“.
- 14. novembril Tallinnas Oru hotellis Eesti Pimedate Liidu andmekaitsekoolitusel.

Helindaja Henrik Veeäär

- 30. jaanuaril Tallinnas Sinusoid studios Waves tarkvara ja riistvara workshopil.
- 17. oktoobril Tallinnas Eesti Pimedate Raamatukogus koostööseminaril Leedu Pimedate Raamatukoguga.

1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamisel on oluline osa teiste asutuste ja organisatsioonide esindajate külaskäikudel raamatukogusse. Aasta jooksul toimunud külastused on andnud võimaluse tutvustada huvilistele Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust.

Külastused

- 25. aprillil Tallinna Ülikooli eripedagoogika tudengid
- 2. oktoobril raamatukoguhoidjate kutsekoolitusel osalejad
- 4. oktoobril Haapsalu Kutsehariduskeskuse büroootöö eriala õpilased
- 17. oktoobril Leedu Pimedate Raamatukogu töötajad
- 18. oktoobril Tallinna 32. Keskkooli õpilased ja õpetajad

2018. aastal kajastati Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust meedias.

Meediakajastused

- Kasepalu, Priit. Neljapäeval on ülemaailmne punktkirjapäev. – Külauudised, 2. jaanuar 2018
- Intervjuu Priit Kasepaluga punktkirjapäevast. – Raadio Kuku, 4. jaanuar 2018
- Kasepalu, Priit. Täna on ülemaailmne pimedate punktkirjapäev. – Koit, 4. jaanuar 2018, lk. 4
- Neljapäeval on ülemaailmne punktkirjapäev. – Koolielu, 4. jaanuar 2018
- Ülemaailmne punktkirjapäev. – Eesti Puuetega Inimeste Koda, 4. jaanuar 2018
- Linnard, Henry. “Kuidas teha pimedana sündinud inimesele selgeks, mis on pilv või millised on värvid?”. – Õhtuleht, 21. märts 2018
- Kasepalu, Priit. Järelhüüe Hans Kaldoja mälestuseks. – Valguse Kaja (2018) kevad, lk. 12
- Kasepalu, Priit. 4. jaanuaril tähistati üleilmset punktkirjapäeva. – Valguse Kaja (2018) kevad, lk. 15
- Kasepalu, Priit. Pimedate Raamatukogu aitab. – Paikuse Postipaun, 11. juuni 2018
- Intervjuu Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuhi Priit Kasepaluga ja Eesti Pimedate Raamatukogu tegevuse kajastamine ETV+ saates “Kofe+”, 12. september 2018
- Valge kepi päev Rakveres. – Väike-Maarja Valla Infoleht, 13. september 2018
- Kasepalu, Priit. Pool sajandit heliraamatuid. – Eesti Puuetega Inimeste Koda, 1. oktoober 2018
- Pool sajandit heliraamatuid. – Terviseleht, 2. oktoober 2018, lk. 8
- Hallik, Liina. Jakob Rosin heliraamatutest: diktorite hääled said headeks sõpradeks, keda maki kaudu külla kutsuda. – Õhtuleht, 3. oktoober 2018

- Kasepalu, Priit. Abiks nägemispuudega inimestele. – Kuulutaja, 19. oktoober 2018
- Kasepalu, Priit. Kuidas heliraamatuid esitatakse? – Valguse Kaja (2018) sügis, lk. 16-19
- Kasepalu, Priit. Poolsajand heliraamatutega. – Valguse Kaja. – (2018) sügis, lk. 14-15
- Tõsilood heliraamatute tegijailt. – Valguse Kaja. – (2018) sügis, lk. 20
- Kasepalu, Priit. Pool sajandit heliraamatuid. – Raamatukogu (2018) nr 5, lk 33-35
- Kasepalu, Priit. Pool sajandit heliraamatuid. – Sinuga (2018) sügis, lk. 14

Eesti Pimedate Raamatukogu voldikuid jagati raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel soovijatele ja teistele asutustele, organisatsioonidele (nt. Tartu Ülikooli Kliinikumi Silmakliinikule, MTÜ-le Jumalalaegas, Põhja-Eesti Pimedate Ühingule jne.).

Oktoobris täitus pool sajandit nägemispuudega inimestele mõeldud heliraamatute tootmise algusest Eestis. Esimesed heliraamatud valmistati 1968. aastal Tallinnas, tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudios. 1. oktoobril tähistati Eesti Pimedate Raamatukogus 50 aasta möödumist esimeste heliraamatute valmistamisest Eestis. Sel puhul tunnustas Eesti Pimedate Liit tänukirjadega pikaajalisi sisselugejaid Urve Koni, Anne-Reet Margistet, Andres Otsa, Mart Aasa ja Tatjana Markatšovat ning Eesti Pimedate Raamatukogu tulemusliku järjepideva töö eest heliraamatute valmistamisel.

17. oktoobril toimus Eesti Pimedate Raamatukogus koostööseminar Leedu Pimedate Raamatukoguga. Ettekannete sisuks oli Eesti Pimedate Raamatukogu ja Leedu Pimedate Raamatukogu tegevus. Ettekannetele järgnes arutelu ja kogemuste vahetus. Toimus ka ekskursioon Eesti Pimedate Raamatukogus. Seminaril saadud info põhjal on Leedu raamatukogu tagantjärele tundnud põhjalikumalt huvi mittetagastatavate heliraamatute valmistamise ja saatmise süsteemi vastu ja selle vastu, kuidas sünteeskõnes teavikuid valmistatakse ja levitatakse. Oleme neile sellekohast infot andnud.

Ärianalüüsiprojekti „Eesti Hoiuraamatukogu Veebiraamatukogu ja Eesti Rahvusraamatukogu digitaalarhiivi DIGAR koosvõime ärianalüüs, et suurendada Rahvusraamatukogus arhiveeritud digitekstide kättesaadavust pimedatele ja vaegnägijatele“ raames toimus 12. novembril Eesti Pimedate Raamatukogus kohtumine ja intervjuu. Osalesid analüütik Merike Kivistik, Eesti Hoiuraamatukogu direktor Vaiko Sepper ja Eesti Pimedate Raamatukogu osakonnajuhataja Marja Kivihall. Intervjuu eesmärgiks oli välja selgitada ja dokumenteerida, kuidas Eesti Rahvusraamatukogu digitaalsed kogud (DIGAR) muuta kättesaadavaks nägemispuudega või muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimestele ja kuidas Eesti Pimedate Raamatukogu kogud teha kättesaadavaks DIGARi vahendusel. Analüüs põhines Eesti Pimedate Raamatukogu protsesside, lugejate, teavikute ja tehniliste lahenduste uurimisel. Analüütiku poolt kogutud info oli vajalik Eesti Rahvusraamatukogu jaoks, et koostada ja esitada Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile hanke tehniline kirjeldus, mida on vaja ärianalüüsi tellimiseks.

2 KOGUD

Toodang

2018. aastal valmistati:

- eestikeelseid heliraamatuid 132 nimetust – 1478 originaaltundi;

- venekeelseid heliraamatuid 20 nimetust – 219 originaaltundi;
- digiteeritud ja restaureeritud eestikeelseid heliraamatuid 60 nimetust – 853 originaaltundi;
- heliajalehti ja -ajakirju – 5906 CD-d;
- punktkirjas trükiseid 19 nimetust – 3099 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- raamatukogus koostatud nägemispuudega inimeste elu kajastavat heli- ja e-ajakirja „Epüfon“ – 10 numbrit.

Heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate soovidega;
- arvestatakse koolides soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülgse valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimeste elu käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud arvustuste või läbiloetud raamatute põhjal.

Annetused

2018. aastal täienes meie kogu tänu annetustele. Raamatukogule annetati 122 nimetust erinevat laadi teavikuid – heliraamatuid, puuteraamatuid ja kirjeldustõlkega filme. Annetatud teavikud olid eesti ja vene keeles. Heliraamatuid saadi Haapsalu Sotsiaalmajalt, Põhja-Eesti Pimedate Ühingult, Peterburi Pimedate Raamatukogult, eraisikutelt, autoritelt. Kirjeldustõlkega filme saadi tootjatelt ja MTÜ-lt Kakora. Tantsuuseum annetas raamatukogule XII noorte tantsupeo „Mina jään“ tantsujuoniseid sisaldava puuteraamatu ning kirjeldustõlkega video tantsupeost.

Ostud

Aasta jooksul osteti raamatukogule 1 kirjeldustõlkega film.

Raamatuvahetus

2018. aastal jätkus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega, kellele saadeti ja kellelt saadi annetusena heliraamatuid.

Välisriikide pimedate raamatukogudele saadeti 29 heliraamatu nimetust, neist 6 eesti- ja 23 venekeelset, kokku 203 eksemplari. Soome Celia raamatukogult saadi 3 venekeelset heliraamatut ja 1 soomekeelne heliraamat. Läti Pimedate Raamatukogult saadi 8 venekeelset heliraamatut ja Leedu Pimedate Raamatukogult 11 heliraamatut. Välisriikide raamatukogudele saadeti 4 nimetust rohkem ja neilt saadi 9 nimetust rohkem raamatuid kui 2017. aastal.

Välisriikide raamatukogudele annetatud heliraamatute arv:

- Soome – 23 vene- ja 2 eestikeelset nimetust;
- Austraalia – 23 venekeelset nimetust;
- Läti – 23 venekeelset nimetust;
- Norra – 23 venekeelset nimetust;
- Saksamaa – 23 venekeelset nimetust;
- Iisrael – 22 venekeelset nimetust;

Leedu – 23 venekeelset nimetust;
Venemaa (Kaliningrad) – 22 venekeelset nimetust;
Rootsi – 15 vene- ja 4 eestikeelset nimetust.

Välisriikide raamatukogudelt saadud heliraamatute arv:

Leedu – 11 venekeelset nimetust;
Läti – 8 venekeelset nimetust;
Soome – 3 venekeelset nimetust, 1 soomekeelne nimetus.

3 LUGEJATEENINDUS

Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab heli-, punktkirjas, puuteraamatute, elektrooniliste teavikute, kirjeldustõlkega filmide laenutamisel nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimesi. Nägemispuudega inimeste tegevust, rehabilitatsiooni ja õpetamist käsitlevaid trükitud materjale laenutatakse kõikidele soovijatele.

Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjast lähtuvalt nõutakse lugejaks registreerimisel tõendit või selle koopiat trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haiguse kohta. Ka autoriõiguse seaduses on kirjas, et pädev üksus (Eesti Pimedate Raamatukogu) võib töödelda isiku terviseandmeid, et tuvastada, kas isik on soodustatud isik (pime, vaegnägija, taju- või lugemispuudega ja füüsilise puudega inimene).

2018. aastal oli:

- 855 raamatukogu lugejat (sh 4 posti teel teenindatavat raamatukogu jt organisatsiooni);
- 306 heliajalehtede ja -ajakirjade, CD-l Raamatututvustaja posti teel laenajat;
- 134 elektrooniliste väljaannete (ajalehtede ja e-Raamatututvustaja) saajat;
- 15843 laenutust raamatukogus kohapeal ja posti teel;
- 136 külastust.

Raamatukogu oli lugejatele avatud neljal päeval nädalas esmaspäevast neljapäevani kell 10-16 a 6 tundi.

Teavikuid laenutati vahetult raamatukogust ja posti teel. Laenutusi raamatukogus kohapeal ja posti teel oli aasta jooksul 15843 ehk 309 võrra vähem kui 2017. aastal. Neist mittetagastatavate heliraamatute laenutusi oli 15493. Ka see arv vähenes mullusega võrreldes 62 võrra. Laenutuste vähenemine on seotud varasemast aktiivsema Veebiraamatukogu kasutamisega.

2018. aastal laenasime raamatukogudevahelise laenutuse teel Peterburi Pimedate Raamatukogult venekeelseid punktkirjas ajakirju ja laenutasime neid oma lugejatele.

Raamatukogu külastati kohapeal aadressil Suur-Sõjamäe 44a 98 korda. Raamatukogus oli 12 külastust vähem kui 2017. aastal.

Eesti Pimedate Raamatukogu laenutuspunkt oli avatud Põhja-Eesti Pimedate Ühingu majas Tallinnas aadressil Tondi 8a. Laenutuspunktis töötas kord nädalas kaks tundi Eesti Pimedate Raamatukogu töötaja, kes võttis vastu tagastamisele kuuluvaid teavikuid ning andis välja

lugejate poolt varem tellitud raamatuid. Tondi 8a laenuspunktis registreeriti aasta jooksul 38 külastust, mis on 21 külastust vähem kui eelmisel aastal.

Eesti Pimedate Raamatukogu saatis 2018. aasta jooksul valmistatud heli- ja punkt kirjas teavikuid Tartu Oskar Lutsu nimelisele Linnaraamatukogule, kust need pärast kataloogimist edasi Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogule saadeti.

Eesti Pimedate Raamatukogu valmistab CD-del heliraamatuid nii laenutuseks emplaridena kui mittetagastatavatena. Heli ajalehti ja -ajakirju saadetakse soovijatele mittetagastatavatena posti teel 1 kord 2 nädala järel. Heli ajakirjanduse plaadile salvestati kõik 2 nädala jooksul valmistatud või saadud eestikeelsed heli ajalehed ja -ajakirjad. Venekeelsed heli ajakirjanduse plaadid saadeti lugejatele kord kuus. Mittetagastatavate heliteavikute kasutusõigus kehtib 30 päeva.

Teavikute posti teel lugejatele saatmine ja lugejatelt raamatukogule tagastamine on lugejatele tasuta. Raamatukogu tasub postikulud. 2018. aastal olid postikulud 7878 € ja need kasvasid eelmise aastaga võrreldes 138 €. Eesti Pimedate Raamatukogule kehtib 50% soodustus kahepoolsest postivahetusest Eesti Post AS-ga.

4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatakse heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju DAISY (Digital Accessible Information System) standardi järgi, kasutades tarkvara Plectalk Recording Software Pro.

2018. aastal valmistati 132 nimetust eesti- ja 20 nimetust venekeelseid heliraamatuid, mille originaaltundide arv kokku oli 1697. Eestikeelseid heliraamatuid toodeti eelmise aastaga võrreldes 3 nimetust rohkem, venekeelseid aga 8 nimetust rohkem. 2018. aastal tehti lugejatele kättesaadavaks 60 Võrus Pimedate Infoühingus Helikiri digiteeritud ja restaureeritud eestikeelset heliraamatut. Heliraamatuid digiteeriti 4 nimetust rohkem kui 2017. aastal.

Heli ajalehtede ja -ajakirjadena salvestati järgmisi väljaandeid: Eesti Naine, Eesti Ajalugu, Terviseleht, 60+, Здоровье для всех. Lisaks levitati CD-del huvilistele nägemispuudega inimeste elu kajastavaid väljaandeid Epüfon, Eesti Pimedate Liidu infolehte Valguse Kaja, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infolehte Kuukiir, Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu kohalikke saateid ning raamatukogus igakuiselt koostatavat uudiskirjanduse nimestikku Raamatututvustaja. Heli ajalehti ja -ajakirju valmistasime Eesti Keele Instituudi poolt loodud sünteeshäälega Tõnu. Ajalehte Здравье для всех ja raamatukogus koostatavat uudiskirjanduse nimestikku Raamatututvustaja tootsime aga esitaja poolt sisseloetuna, kuna sünteeshäääl Tõnu ei suuda venekeelset teksti esitada.

2018. aastal lisandus 6 uut heliraamatute esitajat. Eesti Pimedate Raamatukogul oli 2018. aastal 22 sisselugejat, kes salvestasid tekste nii raamatukogu stuudios kui kodus. Töövõtulepinguliste sisselugejate tasudeks kulus 14 000 €.

Detsembris ostime uue CD-de paljundusroboti, mis on põhitöövahend heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade valmistamiseks ja CD-de paljundamiseks. Hankisime ka uut tehnikat stuudiosse.

5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE

2018. aastal anti Eesti Pimedate Raamatukogus välja 17 nimetust punktkirjas raamatuid eesti keeles. Täiskasvanutele ja lastele suunatud ilukirjanduse kõrval trükiti punktkirjas 2 numbrit Eesti Pimedate Liidu infolehte Valguse Kaja.

Aasta jooksul valmistati punktkirjas materjale järgmistele asutustele: A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel, MTÜ Nägemispuudega Inimeste Rehabilitaerimiskeskus, Tallinna Ülikool, SA Innove, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Eesti Puuetega Inimeste Fond, Nõmme Sotsiaalmaja.

2018. aastal trükiti ja jagati soovijatele 75 2019. aasta kalendrit punktkirjas.

6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

2018. aastal olid Veebiraamatukogus (www.veebiraamatukogu.ee) e-väljaannetena kättesaadavad ajaleht Terviseleht ja ajakirjad 60+, Eesti Naine, Eesti Loodus, Eesti Ajalugu, Epüfon, Imeline Ajalugu, Imeline Teadus, Kodutohter, Kuukiir, Sensa, Pere ja Kodu, Puutepunktid.

Jaanuaris andis Ajakirjade Kirjastus välja viimase Sensa numbri. Selle asemel hakkasime e-ajakirjana välja andma Pere ja Kodu.

Raamatukogu jätkas e-posti teel ajalehtede Postimees ja Öhtuleht saatmist lugejatele. Raamatukogus igakuiselt koostatavat uudiskirjanduse nimestikku saadeti lugejatele e-posti teel viimast korda oktoobris. E-Raamatututvustaja on kättesaadav raamatukogu kodulehel ning Veebiraamatukogus.

Aastalõpu seisuga tellis e-posti teel levitatavaid elektroonilisi väljaandeid 134 lugejat.

Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatel on juurdepääs elektroonilistele väljaannetele (raamatud, ajalehed, ajakirjad, Raamatututvustaja) eelkõige Veebiraamatukogu kaudu.

7 VEEBIRAAMATUKOGU

Veebiraamatukogu on Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatele loodud veebikeskkond heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade ning elektrooniliste teavikute allalaadimiseks või voogedastusena kasutamiseks.

2018. aasta lõpul sisaldas Veebiraamatukogu 4338 heli- ja elektroonilist teavikut. Veebiraamatukogu kasutajaid oli 406. Aasta jooksul tõusis kasutajate arv 51 võrra ning Veebiraamatukokku lisandus 370 teavikut. Allalaadimisi oli aasta jooksul 15274.

Veebiraamatukogu võimaldab ligipääsu teavikutele sõltumata ajast ja kohast ning tänu sellele on teavikute kättesaadavus paranenud.

8 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2018. aasta aruande 5. alajaotuses.

9 TEGEVUSKAVA 2019. AASTAKS

2019. aastal

- jätkatakse raamatuvahetust välisriikide pimedate raamatukogudega ja otsitakse uusi koostööpartnereid;
- otsitakse uusi esitajaid;
- valmistatakse 160 heliraamatut;
- digiteeritakse ja restaureeritakse 70 heliraamatut;
- valmistatakse 20 punktkirjas teavikut;
- tutvustatakse Eesti Pimedate Raamatukogu tööd nägemispuudega ja düsleksiaga inimestele, eripedagoogidele, logopeedidele, raamatukogu- ja sotsiaaltöötajatele, üliõpilastele jt raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel ning meedias;
- tehakse koostööd Eesti Rahvusraamatukoguga ärianalüüsiprojekti „Eesti Hoiuraamatukogu Veebiraamatukogu ja Eesti Rahvusraamatukogu digitaalarhiivi DIGAR koosvõime ärianalüüs, et suurendada Rahvusraamatukogus arhiveeritud digitekstide kättesaadavust pimedatele ja vaegnägijatele“ raames.

10 STATISTIKA 2005-2018

Eesti Pimedate Raamatukogu 2005-2018: lugejad, laenutused, külastused

Aasta	Lugejad	Laenutused	Külastused
2005	305	5020	1610
2006	354	5435	1567
2007	277	5694	1508
2008	355	9883	1744
2009	427	14196	1703
2010	485	14719	968
2011	537	15567	512
2012	641	15895	397
2013	688	16908	300
2014	740	16785	223
2015	768	18038	171
2016	794	16693	185
2017	844	16152	169

2018	855	15843	136
------	-----	-------	-----

Eesti Pimedate Raamatukogu 2005-2018: heli- ja punktkirjas raamatute toodang

Aasta	Eestikeelsed heliraamatud	Venekeelsed heliraamatud	Digiteeritud ja restaureeritud heliraamatud	Punktkirjas raamatud
2005	43	7	-	43
2006	63	15	-	87
2007	64	7	23	59
2008	89	5	56	56
2009	82	11	122	56
2010	87	5	82	53
2011	82	12	32	36
2012	153	9	67	38
2013	161	13	44	27
2014	141	19	51	23
2015	149	9	100	23
2016	116	7	95	12
2017	129	12	56	15
2018	132	20	60	17

Eesti Pimedate Raamatukogu 2012-2018: Veebiraamatukogu kasutajad ja teavikud

Aasta	Veebiraamatukogu kasutajad	Veebiraamatukogu teavikud
2012	145	2104
2013	186	2418
2014	229	2682
2015	276	3172
2016	313	3612
2017	355	3968
2018	406	4338